

Destek Tedaviler ve Diğer Maligniteler

KEMONAİF HASTALARDA BEKLENTİ EMEZİSİ SIKLIĞI

Canan Yıldız¹, Haydar Temizyürek¹, Sena Ece Davarcı¹

¹Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Tıbbi Onkoloji B.d.

Giriş-Amaç

Giriş: Bulantı ve kusma, cerrahi veya radyasyon tedavisinden kaynaklanabilse de kemoterapi kaynaklı bulantı ve kusma (CINV) potansiyel olarak en şiddetli ve dramatik olanıdır¹. CINV beş tipe ayrılır: akut, gecikmiş, atılım, beklenti ve refrakter²⁻⁵. Beklenti emezisinin önlenmesine yönelik birincil yaklaşım, kemoterapinin ilk döngülerinden başlayarak CINV'nin önlenmesidir. Beklenti emezisi gelişen hastalar için ASCO ve ESMO kılavuzlarının davranışsal terapi ve/veya benzodiazepinler önerilmektedir⁶. Beklenti emezisi, önceki kemoterapi kürleri sırasında şiddetli bulantı ve kusma yaşayan hastalarda ortaya çıkan ve duyuşsal ipuçları ve sonraki kemoterapinin bilişsel beklentisi tarafından indüklenmiş gibi görünen koşullu tepkilerdir⁷. Biz de bu çalışmamızda kemonaiif hastalarda beklenti emezisi sıklığını ve etkili terapötik ajanları saptamayı amaçladık.

Materyal ve Metot: Çalışmaya Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Onkoloji Polikliniklerine başvuran daha önce kemoterapi almamış, sistemik tedavi planı yapılan ve ankete katılmayı kabul eden tüm olguların çalışmaya alınması planlandı. Olgulara demografik özellikleri, patolojik alt tipleri, almakta oldukları kemoterapi protokolleri, bulantı ve kusmanın zamanı ve şekli konusunda ankette yer alan sorular yöneltildi. Toplam 211 hasta çalışmaya katılmayı kabul etti.

Bulgular: Çalışmaya katılan hastaların genel özellikleri Tablo.1'de verilmiştir. Çalışmaya dahil edilen hastaların %12.8'inde (n=27) beklenti emezisi geliştiği gözlemlendi. Beklenti emezisi ile ilişkili olabilecek alt gruplar Tablo.2'de gösterilmiştir. Özellikle ilk kürden sonra bulantı kusma tarifleyen hastalarda beklenti emezisi beklenildiği üzere yüksek saptandı (%22.1 vs %5.2, p<0.001). Yine önemli noktalarda bir tanesi; hastalık öncesi dönemde stresli, heyecanlı veya gergin olduklarında bulantı kusma tarifleyen hastalarda beklenti emezisi sıklığı olmayanlara göre daha yüksekti (%26.5 vs %10.2, p=0.009).

Tartışma: Kemoterapi öncesi kaygı ve kemoterapi sonrasında yaşanan kaygı, hastaları kemoterapiye bağlı bulantı ve kusma (CINV) riskine daha yatkın hale getirir⁸. Beklentiye bağlı bulantı ve kusma (ANV), edinilmiş bir şartlı tepkidir. Çalışmamızda da literatürle uyumlu olarak özellikle ilk kürde bulantı kusma deneyimleyen hastalarda sonraki kürlerde beklenti emezisi sıklığı anlamlı olarak artmıştır. Yine önemli noktalarda bir tanesi; hastalık öncesi dönemde stresli, heyecanlı veya gergin olduklarında bulantı kusma tarifleyen hastalarda beklenti emezisi sıklığı olmayanlara göre daha yüksekti. Bu veriler de gösteriyor ki, stres altında bulantı kusma eğilimi olan insanlarda beklenti emezisine de eğilim görülmektedir. Bu da beklenti emezisinin psikojenik komponentini ön plana çıkarmaktadır. Tüm bilgiler ışığında beklenti emezisi özellikle tedavi uyumunu etkileyen önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Hem semptomların kontrolü hem de yeni tedavi yaklaşımları için daha büyük ve kapsamlı çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler : beklenti emezisi, akut emezis, kemoterapi

Resimler :

Resim Açıklaması: Hastaların Genel Özellikleri

Tablo1. Hastaların Genel Özellikleri (n=211)

Yaş	59.4 (19-96)	< 65	%61.1 (n=129)
		≥ 65	%38.9 (n=82)
Cinsiyet		Eğitim Durumu	
Kadın	%59.7 (n=126)	Okuma-Yazma Bilmeyen	%10 (n=21)
Erkek	%40.3 (n=85)	İlkokul	%58.8 (n=124)
		Ortaokul	%13.3 (n=28)
		Lise	%12.8 (n=27)
		Üniversite	%5.2(n=11)
Tanı		Kemoterapi	
Akciğer	%21.2 (n=45)	XELOX	%11.4 (n=24)
Prostat	%1.4 (n=3)	FOLFOX	%5.2 (n=11)
Meme	%25.1 (n= 53)	AC	%17.5 (n=37)
Jinekolojik	%22.7 (n= 48)	Taksan	%8.5 (n=18)
Genitoüriner	%4.3 (n= 9)	Karboplatin-Paklitaksel	%31.3 (n=66)
Diğer	%25.1 (n=53)	Gemcitabin-Cisplatin	%7.6 (n=16)
		Diğer	%18 (n=38)
Antiemetik		İlk kürden sonra bulantı/kusma	
Deksametazon	%99.1 (n=209)	Hayır	%56.4 (n=119)
Aprepitant	%28 (n=59)	İlk 24 saatte	%11.8 (n=25)
Fosaprepitant	%8.6 (n=18)	2-5 gün arasında	%31.8 (n=67)
Granisetron	%58.8 (n=124)		
Palanosetron	%40.3 (n=85)		
Stres altında bulantı		Psikiyatrik ilaç kullanımı	
Hayır	%83.9 (n=177)	Hayır	%83.4 (n=176)
Evet	%16.1 (n=34)	Evet	%16.6 (n=35)
Antiemetik		Beklenti Emzisi	
Kombinasyonu		Yok	%87.2 (n=184)
2'li	%64 (n=135)	Var	%12.8 (n=27)
3'lü	%36 (n=76)		